

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss av Trafikverkets redovisning av uppdrag gällande förändrat avtalspartsförhållande mellan staten och Inlandsbanan Aktiebolag

LI2024-00906

Bakgrund

Regeringen gav den 21 december 2023 Trafikverket i uppdrag att analysera förutsättningar och föreslå eventuella åtgärder för ett förändrat avtalspartsförhållande och gränssnitt mellan staten och Inlandsbanan Aktiebolag (IBAB). Av uppdraget framgår att totalförsvars-, redundans- och omledningsperspektiv ska beaktas. Uppdraget redovisas i rapporten "Förutsättningar och åtgärder för ett förändrat avtalspartsförhållande mellan staten och Inlandsbanan AB" (TRV 202/134068).

Trafikverket har inom ramen för uppdraget analyserat vad en förändring av förvaltningsavtalet skulle innebära. I rapporten analyseras vad en förändring av avtalet så Trafikverket går in som ombud för staten i stället för Regeringskansliet skulle innebära. Trafikverket har under arbetets gång samverkat med IBAB och Försvarsmakten vars inspel finns redovisade i rapporten.

Yttrande

Region Västerbotten anser att Inlandsbanan är ett viktigt stråk för att skapa redundans i järnvägssystemet genom att länka samman järnvägssystemet via sina tvärbanor. Inlandsbanan har betydelse för godstransporter av främst skogsråvara och är även av intresse för Försvarsmakten. Region Västerbotten har under senare år medverkat till att ett triangelspår anlagts som möjliggör en effektiv sammankoppling av inlandsbanan, Västerbotniabanen och NLC Storumans omlastningscentral och vidare ner mot kusten med anslutning mot stambanan genom övre Norrland och den Botniska korridoren. Sammantaget kan man konstatera att Inlandsbanan har en viktig funktion att fylla i såväl transportsystemet som ur ett totalförsvarsperspektiv och mot bakgrund i detta vill Region Västerbotten lämna följande synpunkter:

Region Västerbotten anser att Regeringskansliet även framgent bör fortsätta vara avtalspart/ombud för avtalet

Alternativet att Trafikverket tar över rollen bedöms i rapporten vara okomplicerat eftersom staten i bägge fallen kvarstår som avtalspart. Det torde heller inte innebära några större förändringar i praktiken, eftersom Trafikverket redan idag i många fall är mellanhand mellan IBAB och Regeringskansliet, och också hanterar det driftbidrag som utgår till IBAB.

Den analys Trafikverket gjort i rapporten pekar på att det i dagsläget saknas anledning att omarbete avtalet och visar heller inte på några fördelar med att säga upp avtalet med IBAB och förhandla fram ett nytt. Trafikverket konstaterar att ett nytt avtal torde innebära omfattande juridiskt arbete och är förenat med ett mått av osäkerhet.

Inlandsbanan har under senare år blivit allt viktigare ur ett försvars- och beredskapsperspektiv framtagandet av ett nytt avtal öppnar upp för att nyttjanderätten till Inlandsbanan kan komma att behöva upplåtas till andra intressenter än IBAB, vilket är något som kan påverka banans funktion för bl.a. totalförsvaret. Trafikverket konstaterar därmed att en omförhandling av avtalet bör undvikas.

Region Västerbotten anser att förvalterskapet för inlandsbanan även framgent bör skötas av IBAB

IBAB har under åren upparbetat en betydande erfarenhet och expertiskunskap gällande drift och underhåll av inlandsbanan och har en stark lokal förankring och förståelse för de behov och utmaningar som finns i järnvägsstråkets geografi. Trafikverket konstaterar i sin analys att man inte ser någon anledning att i något väsentligt avseende ändra gränssnittet mellan staten och IBAB. Om Trafikverket ska återgå till att bli infrastrukturförvaltare för banan, behöver Trafikverket tilldelas medel för att kunna upprätthålla banans funktion i samma utsträckning som idag.

Region Västerbotten är tveksamma till att låta Trafikverket överta Inlandsbanans telekomutrustning/radioanläggning

En mer begränsad förändring som skulle kunna övervägas i närtid, är att låta Trafikverket ta över Inlandsbanans telekomutrustning/radioanläggning. Transportstyrelsen kräver mobiltäckning för tågdrift. Trafikverket tillhandahåller system och ställer krav på teknisk utrustning. Ett motiv för övertagande skulle kunna vara stordriftsfördelar och effektivare övervakning. Men att detta skulle leda till en effektivisering vad exempelvis gäller kostnadseffektivitet ställer sig Region Västerbotten frågande till. IBAB får driftbidrag för drift och underhåll av infrastruktur, bl.a. master, radiobasar för MobiSIR efter banan. För att överta driften av MobiSIR föreslår Trafikverket i sin rapport en minskning av IBAB:s driftbidrag till följd av en sådan förändring åtföljs av motsvarande ökning av Trafikverkets driftbudget.

Avslutningsvis konstaterar Region Västerbotten att uppdraget har avgränsats så att det inte omfattar en översyn av behovet av fysiska åtgärder på Inlandsbanan. Banan har alltså en låg standard vilket

medför begränsningar av hur tunga tåg som kan färdas längs banan. Detta medför begränsningar i banans förmåga till omledning av tågtrafik. Det kan också konstateras att det vare sig i uppdraget eller i Trafikverkets rapport redovisas några direkta problem eller brister med dagens avtals- partsförhållande mellan staten och IBAB. Trafikverket lägger inte heller skarpa förslag om förändringar. Givet dessa förutsättningar ser Region Västerbotten inga skäl till att förändra de gränssnitt som idag gäller.

Beslut i detta ärende har fattats av Region Västerbotten, regionala utvecklingsnämndens ordförande den 28 oktober 2024 genom delegationsbeslut. Maud Ericsson, infrastrukturstrateg har varit föredragande.

*Richard Carstedt (S)
Ordförande regionala utvecklingsnämnden*